

Magazin za kulturu, umjetnost, nauku i obrazovanje

Dr. Ilir Muharremi

Slika se ne stvara za prodaju

Slikar oseća jedan unutrašnji poziv da bi stvorio figurativne etide koje se samo u apsolutnoj spokojnosti mogu širiti po površini preko boja, figura i stvari, stvorene ne samo od prirode, nego od sebe za druge. Cedeći osećanja polako, bez nervoze ili iritacije, obezbeđuje novo poznavanje za živi model. Kažem živi jer se otelotvoruje kroz boje, tonalitet, kontrast, harmonije i uravnoteženost, linije svih figurativnih elemenata koji su na raspolaganju slikara. Mogu primetiti da nijedna od njegovih etida nije slična sa jednom drugom, ili bolje rečeno se ne upoređuje jer ništa zajedničko se ovde ne rađa i ne treba da se rodi. Niče tvrdi: "Ja sam jedan čovek i nemojte me upoređivati sa drugima" ili Holandski slikar Van Gogh, koji sebe idvaja od drugih slikara. „Evo šta primećujem: kada uporedim neku moju etidu sa drugima, proizilazi da nemaju ništa zajedničko“. Ovo je zaista individualno, sebično u pozitivnom smislu, iritovano da bi se spojilo, jer tako traži istina, da nas izdvoji od ostalih, koji će, zatim, preko ukusa i subjektiviteta podići vredost koja nikada nije istinita, tačna, niti treba da bude. Svakom slikaru je potrebno njegovo stvarno stvaralaštvo, on će da oseti nadahnuće, koje ne zavisi od tragova, galerije, vibrirajuće svetlosti, nijanse boja, on će osećati živahnost, lepršavost svetlosti, slikarske četke, bilo da su tanke ili deblje-njegove su. Ali dok ne naslikaš pedeset etida ne možeš da dokučiš duševnu dubinu, jer od mnogog se stvara malo, i ovo malo čuva identitet dubine. Da Vinči od slikara ne traži ništa više do prikazivanja duševne furije, dok od dobrog pesnika zahteva da opiše borbe unutar duše. Međutim, obojica, i pesnik i slikar treba da stoje jedan naspram drugoga.

Slikari uvežbavaju ruku i bacanje boje na platno; to se radi zbog dobijanja u spretnosti, ali platna se sama od sebe regulišu i nema potrebe da se razmišlja, ona su osmišljena negde u dubini stvaraoaca, te svakog dana izgledaju nove kao sunce. Govorim o slikarima koji prvo poznaju crtanje kao Delakro, Koro, Mile, Gogen, Dega, Dali, Pikaso. Oni su se okrenuli ličnostima antičke umetnosti, sigurno istrajnošću, i smirenošću, jer drugačije je bezsmisleno. Oni se nikada nisu bavili straom umetnošću, jer bi to bila neoprostiva greška. Kako god bilo, pravi stvaraoci treba da su puni nadahnuća, da odbace sumnje, nepoverenje, a sve se ovo može postići čuvajući duševni mir, i u odlučujućim trenucima, nesvhatljivim, koji su sami sebi strani. Ukoliko te često drugi ne razumeju nemoj da se razočaraš, da misliš da si bezvredan. Problem je taj što tvoje čulo sluha i vida ne opaža.

U jednom dobrom turskom izrazu za pesnika se kaže: „Da kopaš bunar sa iglenom oštricom“. Ali ovo se odnosi i na slikara jer samo na ovaj način može da se stavi u red velikih slikara, iako su oni umrli u njihovoj veličanstvenosti. Naši Kosovski slikari, govorim o onim usamljivima, na one koji razvlače vreme da bi postigli blagodet duše. Ali, ni oni nisu zadovoljni sobom, nijedan slikar nije osetio ukus, prvu reč- sreća. Ali, zašto je slikaru potrebna sreća kada iz talasa i duševne borbe crpi nadahnuće. Ovo je istina. Ni prvi, ni poslednji dani, nisu bili srećni za slikare. Oni su bili sahranjeni sa svojim patnjama, i uopšte ih nije interesovao ukus kolektiva. Međutim, da li slike treba da se prihvate tako kako su stvorene slikarevom rukom, ili slikari treba da slikaju onako kako to želi kolektiv. Ja bih izabrao i cenio ono prvo, jer kada ukus postigne da ugrozi masu, pobeđuje originalnošću, ali naša „primitivna“ svest, u odnosu na slikarstvo se i dalje nasleđuje. Čak, slika se stvara i po porudzbini, svrstavajući se u red zanata, ili popunjavanje prostora pod prilagođavanjem mentalne praznine i niansama nameštaja. Stvarno, ovo je ubitačno. Više nego ubistvo. Svaki dan se sve više potvrđuju ovi zahtevi u slikarskim ateljeima, i oni su plen ovih „kerova“ ili razarača umetnosti, primorajući ih za jedan mali ili veliki iznos, iznos, da iznevere i sebe za druge; nasuprot tome- drugi treba da slede ukus slikara. Ne treba stvaralaštvom nikoga zlostavljati, ali ni staralaštvo ne treba da se bavi prljavim poslovima zbog novca. Teško mi je da shvatim da treba da se ulagujem duši zbog nečega što mi nije po volji. Ako to, nešto, i eksplodira na platnu, to nije tekuće niti povezano sa duševnim mirom. To je nastavak razmišljanja, ideje koje skicirana laskanjem, kako se slikaru čini umetnost i ljubav kao nešto što je nastavak razmišljanja, ili kao nešto što je sveto, kada se

pretvara u robu koja se prodaje. Ima slikara koji slikaju da bi prodavali svoja dela, oni koji slikaju zbog svog zadovoljstva, a zatim ta dela skupo prodaju i visoko se cene jer su ta dela skupo prodali. Postoje slikari koji slikarsko platno i boje osećaju kao nešto što je sakriveno u njima i treba da eksplodira, izađe, iz njih; slikari koji svoja dela stvaraju brzo jer tako traži javnost, slikara koji motiv pretvaraju u „hobi“, slikara koji ne izlaze iz akademskih okvira, i mnogi drugi kojih toliko puno ima da svi ne mogu da se spomenu. Međutim, ko pobeđuje u toj duševnoj igri koja služi tako što se otima zbog prodaje? Veće zlo je što većina ljudi nisu zaista svesni toga iako je rečena istina. Što se tiče sadržaja, pobjednik je onaj koji je predodređen da mnogo pati, prvenstveno zbog toga što je izdao nadahnuće, ili mu okolnosti smetaju da radi.

Međutim, u nekim trenucima, umetnost ne izgleda ni sveto niti uzvišeno. Ovaj stvaralac treba da se složi da im je umetnost duboko u duši zato poseduje talenat, rođen je sa njim, treba ceo da mu se posveti, ne treba da misli da li nešto voli ili ne; za njega to ne važi i ne sme da mu bude smetnja. Mišljenje mora da postoji, cirkuliše, jer je zlo ukorenjeno u nama bez obzira ko smo. Današnji mladi slikari (umetnici) imaju jednu dobru prednost u poredjenju sa starijim slikarima- oni ne moralizuju umetnost, to je najvažnije. Oni ne slikaju da bi svoja dela prodali, ne razmišljaju o tome; kada bi mislili na to, ne bi mogli da prodaju, umetnička dela bi bila bleđa. Umetnost nije biznis niti je biznis umetnost; umetnost se ne stavlja u rang luksuza, niti je bavljenje umetnošću gubljenje vremena, o umetnosti se ne govori poluglasno, suptilno, iako mnoga slikarska dela to zaslužuju. Reč je pravim slikarskim delima, u kojima se vidi talenat a ne roba za prodaju. Sa tim ljudima koji traže da kupe umetnost, umetnička dela po porudzbini, ne može da se igra sa otvorenim kartama, tako da, umetnička kritika treba da bude stroga prema njima, tako da kritika, što pre dođe do slikara. Prema tome, slikare, stvaraj delo sa ciljem da ne prodaš dušu, jer će svako moći da je kupi.

-
1. **Vincent van Gogh**, nizozemski slikar, grafičar i crtač. Sedam je godina proživio kao namještenik u Haagu, a zatim je poslan u podružnicu Goupila u London (1873-76). U toj je trgovini slika dobio ne samo uvid u slikarstvo, već se i sam zainteresirao za slikanje te nastojao postati slikar. Prvi Van Goghovi crteži nastaju pod utjecajem idealista Milleta u Belgiji.

2. Leonardo da Vinci bio je talijanski slikar, arhitekt, izumitelj, glazbenik, kipar, mislilac, matematičar i inženjer.

PR
DIOGEN pro kultura
<http://www.diogenpro.com>

DO NOT COPY